
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:4

Katekeser

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner. I motion 2019:18 föreslås det att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en katekes som särskilt uppmärksammar erfarenheterna i skärningspunkten mellan kristen tro och samisk kultur. I motion 2019:19 föreslås det att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta fram en ny vuxenkatekes för Svenska kyrkan och i motion 2019:35 föreslås det dels att kyrkostyrelsen får i uppdrag att i samverkan med biskopsmötet verka för att bruket av Lilla katekesen för alla åldrar förnyas i Svenska kyrkans församlingar, dels att kyrkostyrelsen får i uppdrag att tillsätta en kateketisk pedagogisk kommitté.

Mot bakgrund bland annat av att det finns och ges ut böcker som handlar om troslära och frågor om kristen tro i bred bemärkelse samt att kyrkostyrelsen har avsatt medel för ett projekt om samisk andlighet och kyrkliga traditioner, initierat av Samiska rådet i Svenska kyrkan, föreslår utskottet att motionerna avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:18,
2. avslå motion 2019:19,
3. avslå motion 2019:35, punkt 1,
4. avslå motion 2019:35, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2019:18 av Leif Nordenstorm och Agneta Granström, Katekes som uppmärksammar samiska erfarenheter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en katekes som särskilt uppmärksammar erfarenheterna i skärningspunkten mellan kristen tro och samisk kultur.

Motion 2019:19 av Leif Nordenstorm m.fl., Ny katekes för Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en ny vuxenkatekes för Svenska kyrkan.

Motion 2019:35 av Fredrik Sidenvall, Förnyat bruk av Lilla katekesen

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med biskopsmötet verka för att bruket av Lilla katekesens för alla åldrar förnyas i Svenska kyrkans församlingar,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en kateketisk pedagogisk kommitté där både dogmatiskt kunniga teologer, erfarna präster och församlingspedagoger, samt företrädare för utbildningsvetenskap och neurologi finns med. En sådan kommitté skulle ha uppdrag att inventera internationellt material kring och bruk av Lilla katekesen, utveckla pedagogiskt material för alla åldrar och ställa det till stiftens och församlingarnas och de lutherska skolornas tjänst.

Bakgrund

Samisk andlighet och kyrkliga traditioner

Under 2013–2016 initierade Svenska kyrkans teologiska kommitté en serie samtal med reflektion och fördjupning om samisk andlighet tillsammans med bland annat samiska teologer. Samtalen visade bland annat på ett behov av att fortsätta reflektionen och att göra den mer systematisk och tillgänglig för andra intresserade.

I kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 ingår en finansiering av ett projekt om samisk andlighet och kyrkliga traditioner, initierat av Samiska rådet i Svenska kyrkan. Syftet med projektet är att benämna och synliggöra samisk andlighet och samiska kyrkliga traditioner. Syftet är också att stödja Svenska kyrkans medarbetare i mötet med samer och samiska traditioner och att synliggöra samisk kultur och språk inom Svenska kyrkan. Vid kyrkokansliet utarbetas projektiden närmare under hösten 2019 och samtal kommer att föras med aktuella stift och Svenska kyrkans teologiska kommitté om dess innehåll och genomförande. Projektet avses omfatta dels teologisk reflektion kring samisk andlighet, kyrkoliv och traditioner, dels exempel på och belysning av samiska kyrkliga traditioner och ritualer i en kristen kontext, som välsignelse och kyrkliga handlingar.

Tidigare arbete med bekännelsefrågor

Under åren 1983–1993 pågick det som kallades Svenska kyrkans bekännelsearbete. I det arbetet utgavs många böcker om Svenska kyrkans evangelisk-lutherska identitet och om en tolkning av kristen tro i vår tid. Under bekännelsearbetets gång diskuterades hur arbetet skulle bedrivas och vad slutresultatet skulle kunna bli. I det sammanhanget pekades på de vuxenkatekeser som hade tagits fram inom de evangeliska kyrkorna i dåvarande Västtyskland och i Nederländerna utifrån ett arbete som delvis svarade mot Svenska kyrkans bekännelsearbete. Efter diskussioner vid 1987 års kyrkomöte kan bekännelsearbetet sägas ha kommit in i en ny fas. I Centralstyrelsens beslut om arbetets inriktning och bedrivande talades också om en katekes. ”Det är naturligt att resultatet av det pågående arbetet med identitetsfrågorna och trostolkningen resulterar i en katekes för Svenska kyrkan som då [1993] presenteras.”

Det skriftliga slutresultatet av bekännelsearbetet blev dels *Lilla boken om kristen tro*, dels *Befrielsen – stora boken om kristen tro*. Den förstnämnda var en till omfånget relativt liten skrift som kom ut i en stor mängd lokala upplagor och stiftsupplagor. *Befrielsen* karaktäriserades i Centralstyrelsens skrivelse 1993:4 som en samtalsbok. Något arbete av motsvarande slag som bedrevs inom ramen för Svenska kyrkans bekännelsearbete har inte gjorts därefter, men i samband med högtidlighållandet 2017 av att det var 500 år sedan reformationen publicerades en stor mängd böcker och annat

Tidigare behandling i kyrkomötet av frågan om en ny vuxenkatekes

Under senare år har kyrkomötet vid tre tillfällen, 2014, 2015 och 2018, avslagit motioner om att utarbeta en vuxenkatekes. Tillsyns- och uppdragsutskottet framför i betänkandet 2014:8 att man inte gör någon annan bedömning än motionären i fråga om att det har skett en försvagning av kunskapen om kristen tro och kristet liv, men att utskottet inte är övertygat om att lösningen med en vuxenkatekes är den som ska väljas. Utskottet framhåller bland annat att en svårighet är att kyrkans vuxenundervisning bedrivs bland personer med olika vana att arbeta med texter av det slag som behöver finnas i en vuxenkatekes. Såväl en katekes relativt stora omfattning som innehållsrika frågor skulle också medföra en betydande arbetsinsats. Utskottet framhåller att det finns behov av böcker och andra medier som i vår tid framställer den kristna tron för vuxna personer och konstaterar att det finns visst material, bland annat sedan 2011 en nyöversättning av Luthers lilla katekes som är tillgänglig som pdf-fil via internet: www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=811916. Förutom att det är en nyöversättning av katekesen finns där också en inledning, kommentarer och samtalsfrågor. I betänkandet TU 2018:2 med anledning av en motion om att utarbeta en ny vuxenkatekes anger utskottet att satsningen *Dela tro – dela liv* samt programmet för lärande och undervisning utgör sådant som kan anses ligga i linje med det som efterfrågas i motionen.

Gemensamma satsningar på bland annat undervisning

Satsningen *Dela tro – dela liv* pågick 2013–2018, som resultat av ett beslut av kyrkostyrelsen 2012 om en gemensam satsning på undervisning och mission för alla åldrar. *Dela tro – dela liv* innehöll ett stort antal delprojekt som stöd för församlingarnas och stiftens arbete med att ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Som en fortsättning på detta har ett långsiktigt program för lärande och undervisning påbörjats för att samla, tillgängliggöra och utveckla det arbete med undervisning som pågår i församlingarna och driva det framåt. Programmet initieras från nationell nivå och engagerar också stiftet. Den teologiska utgångspunkten är att Svenska kyrkan som folkkyrka har uppdraget att förkunna evangelium för var och en inom församlingens gränser.

I projektet ingår tre linjer:

1. Samverkan mellan nationell nivå, stift och församlingar, för att arbetet med lärande och undervisning ska bli tydligare och mer systematiskt. Här ingår att inventera pågående arbete, organisera och tillgängliggöra det material som finns och vid behov ta fram nytt material.
2. Arbete med digitala åtgärder som ger allmänheten tillgång till en bred och djup förståelse av kristen tro i enlighet med Svenska kyrkans teologiska tradition.
3. Insatser som bidrar till att Svenska kyrkan blir mer delaktig och synlig i det offentliga samtalet om religion, livsfrågor, etik och värderingsfrågor. Syftet är att höja kunskapen om kristen tro i vid mening.

I arbetet med programmet ingår en stiftsövergripande arbetsgrupp med representanter från samtliga stift samt programansvarig och flera handläggare vid kyrkokansliet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2019:18, 2019:19 och 2019:35.

Utskottet har vid flera kyrkomöten de senaste åren behandlat motioner som gett anledning att göra överväganden om utarbetande av katekeser av olika slag. Genomgående har utskottet bekräftat att insatser för att öka kunskapen om kristen tro behövs, men inte ansett att utarbetandet av en särskild katekes är en satsning som kyrkomötet ska välja. Även till detta års kyrkomöte har motioner inkommit som handlar om att utarbeta katekeser och om att verka för förnyat bruk av Martin Luthers lilla katekes. Utskottet konstaterar att det finns och ges ut nya böcker som handlar om troslära och frågor om kristen tro i bred bemärkelse, bland annat gavs ett flertal böcker ut i samband med högtidlighållandet av 500-årsminnet av reformationen 2017. Dessa avspeglar mångfalden av fromhetsinriktningar som finns inom Svenska kyrkan och ger möjlighet för församlingar och enskilda att hitta och använda sådant material som, utifrån just de förkunskaper och behov som en person eller grupp har, kan bidra till fördjupning och samtal om den kristna tron. Vad gäller Martin Luthers lilla katekes har en ny översättning getts ut 2011 genom den teologiska kommittén på uppdrag av kyrkostyrelsen. Till denna finns inledning, kommentar och ett fördjupningsmaterial och detta finns tillgängligt för nedladdning på Svenska kyrkans webbplats.

Utskottet har även tagit del av De Ungas Kyrkomötes svar på motion 2019:19 vari bland annat framförs att mötet inte ser ett konkret behov av en ny katekes men istället ett behov av verktyg för att tillgängliggöra katekesen i ljuset av dagens erfarenheter och utmaningar präglad av Svenska kyrkans sätt att vara kyrka.

I motion 2019:35 finns även ett förslag att tillsätta en kateketisk pedagogisk kommitté med uppdrag att inventera internationellt material kring och bruk av Lilla katekesen, utveckla pedagogiskt material för alla åldrar och ställa det till stiftens och församlingarnas och de lutherska skolornas tjänst. Utskottets mening är att det föreslagna uppdraget är alltför snävt för en nationellt tillsatt pedagogisk kommitté. Utskottet konstaterar också att det inom projektet för lärande och undervisning, som har ett brett uppdrag, finns en arbetsgrupp och handläggare som i vissa avseenden kommer att kunna ha nationellt samordnande funktioner av pedagogiska insatser inom detta projekts ramar.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2019:19 och 2019:35 ska avslås.

Vad gäller att uppmärksamma erfarenheterna i skärningspunkten mellan kristen tro och samisk kultur anser utskottet att det är angeläget. Det projekt om samisk andlighet och kyrkliga traditioner som har initierats av Samiska rådet i Svenska kyrkan innefattar inte utarbetandet av en samisk katekes, men det är utskottets mening att projektet ändå till viss del svarar mot det som efterfrågas i motion 2019:18 och utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Margareta Nisser-Larsson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Maria Johansson-Berg, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Anna-Lena Carlsson, Stig Eriksson, Helena Elmqvist, Helena Nordvall, Johan Blix, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birgitta Eliasson, Sebastian Clausson, Linda Isberg, Sten Janson, Birger Svensson, Jonas Chongera, Anna Stenberg, Marcus Romedahl och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot Tillsyns- och uppdragsutskottets beslut att avslå motion 2019:35 till förmån för bifall till hela motionen.

Hans Weichbrodt

Reservation 2

Jag reserverar mig mot Tillsyns- och uppdragsutskottets beslut att avslå motion 2019:35 till förmån för bifall till hela motionen.

Helena Elmqvist